

<div><div> </div>یادداشت</div>
<div><div> </div>امیدسجادیان</div>
<div><div> </div>دبیر تشکل نهضت سبز زاگرس</div>

گردشگری بدون شناخت

تهدیدی برای مقاصد طبیعی ایران

عضو شورای جزیره

هرمز متولی اصلی ۴۰هکتار از جزیره را منابع طبیعی و آبخیزداری می‌داند و می‌گوید: «اما این سازمان تنها یک نیرو در جزیره مستقر کرده است که کاری از او برنمی‌آید»

نمایش ساحل نقره‌ای بدون شن‌های نقره‌ای، یا ساحل سرخ هرمز بدون خاک سرخش که بخشی از اکوسیستم این جزیره است، هشداری از گردشگری بی‌ضابطه است. این همان گردشگری‌ای است که فرقی نمی‌گذارد میان دل کویرهای بی‌نظیر ایران، کوهستان‌های زاگرس، سواحل خلیج فارس یا جنگل‌های ارزشمند هیرکانی. چنین گردشگری‌ا نه تنها به شناخت و حفاظت از این مناطق کمک نمی‌کند، بلکه به‌عنوان یک تهدید جدی برای طبیعت و فرهنگ آنها مطرح است. گردشگری می‌تواند ابزاری برای توسعه پایدار باشد اما زمانی که بدون شناخت از مقصد و بدون توجه به اصول گردشگری مسئولانه و پایدار تبلیغ شود، نه تنها سودی برای منطقه ندارد، بلکه در بلندمدت آن را از ارزش واقعی‌اش تهی کرده و به ضد ارزش تبدیل می‌کند. تناسب مقصد با انگیزه سفر، اصلی است که نادیده گرفته می‌شود.

یکی از اصول کلیدی در مدیریت گردشگری، تطابق مقصد با انگیزه سفر گردشگران است. هر منطقه، ویژگی‌های خاص خود را دارد و نمی‌توان یک مقصد را برای تمام سلیقه‌ها و انتظارات توصیه و تبلیغ کرد.

برای مثال، جزیره هرمز با طبیعت منحصر به فرد، خاک رنگی و اکوسیستم خاصش، یک مقصد بکر برای طبیعت‌گردان است. طبیعت‌گردی که قبل از اینکه با به جزیره بگذارد، بداند احترام به فرهنگ طبیعت، اولین اصل گردشگری طبیعت‌گردی و مسئولانه است. مناطق باید منطبق با آنچه

هستند تبلیغ و توسعه داده شوند. هر منطقه متناسب با یک نوع گردشگری است. نمی‌شود در دل منطقه‌ای با تنوع زیستی بالا یا ظرفیتی مشخص، کاروانی از آفرودسوارها با آلودگی صوتی و نوری راه انداخت.

البته برخی از این مشکلات به سیاست‌گذاری‌ها و نوع نگاه تصمیم‌گیران برمی‌گردد. باید متناسب با نیازهای مختلف اماکن مختلفی در نقاطی که این ظرفیت‌ها را دارند ایجاد شود. کیش با تقریحات مدرن، مراکز خرید و امکانات شهری، بیشتر مورد علاقه افرادی است که به گردشگری تفریحی علاقه دارند، یا در همان شهرها و جزیره‌ها چند نوع خدمات داده می‌شود.

متناسب با این اقدامات، قوانین حفاظتی محیط زیستی برای این نوع گردشگری وضع شود. اما وقتی تبلیغات نادرست، افراد را بدون شناخت به یک مقصد سوق می‌دهد، نتیجه آن ناراضایی گردشگران و تخریب ارزش‌های منطقه خواهد بود.

احترام به فرهنگ، سنت و محیط زیست محلی

علاوه بر انتخاب درست مقصد، یکی از مهم‌ترین اصول گردشگری، احترام به فرهنگ، سنت‌ها و محیط زیست محلی است. رشد بی‌سابقه توره‌ای گردشگری بدون در نظر گرفتن این مسائل، مشکلاتی جدی برای جوامع محلی و طبیعت ایجاد می‌کند. تبلیغ مکان‌های گردشگری بدون زیرساخت‌های مناسب و بدون در نظر گرفتن اصول گردشگری

زیست بوم

یكشنبه ۱۷ فروردین ۱۴۰۴ شماره ۸۷-۷

عضو شورای جزیره هرمز متولی اصلی ۴۰هکتار از جزیره را منابع طبیعی و آبخیزداری می‌داند و می‌گوید: «اما این سازمان تنها یک نیرو در جزیره مستقر کرده است که کاری از او برنمی‌آید»

گزارش

زهراکشوری

دبیر گروه زیست بوم

جمعیت جزیره هرمز ۷ هزار نفر اعلام شده است. براساس آمارهای شوروی شهر، جزیره از ۱۵ اسفند تا ۱۵ فروردین روزانه تا ۸ هزار گردشگر را میزبانی کرده، بدون آنکه امکاناتی برای آنها داشته باشد. تخریبی که این حجم از گردشگر برای جزیره دارد باعث شده تا هرمز در صدر اخبار تخریبی محیط زیست قرار بگیرد. این بار اما حضور گردشگران در جزیره فاجعه بارتز از همیشه بود. آن‌ها رنگ یک بخشی از ساحل را به طور کامل تغییر دادند

و خاکش را به توبره کشیدند. انتشار این تصاویر در فضای مجازی بسیاری از فعالان و کاربران ایرانی را در شبکه‌های اجتماعی برآشف‌ت تا این سؤال را مطرح کنند که خاک هرمز را با خود می‌برند که چه کنند؟ خروج خاک‌های رنگی جزیره هرمز البته زخم تازه‌ای نیست اما اقتدر عمیق شده که به گفته «افشین عسگری» کارشناس محیط زیست دیگر بعید است که بتوان رنگین کمان خاکی هرمز را دید. او به «ایران» می‌گوید: «گردشگران آنقدر خاک هرمز را در کیسه و شیشه کردند که رنگ خاک جزیره به ی‌کی دو رنگ محدود شده است.» بیش از دو دهه است که روزنامه‌نگاران نسبت به خروج خاک‌های رنگی، کاتی‌ها و مرجان‌های هرمز هشدار می‌دهند. در سال‌های نه چندان دور این خاک به خارج از ایران هم صادر می‌شد. همچنین ورود رسانه‌ها به تعطیلی آنها معادن جزیره منجر شد.

تعطیلی معدن

«حاج محمد درویشی» عضو شورای شهر هرمز هم به «ایران» می‌گوید: «آن معدن همچنان تعطیل است و خاکی به خارج از کشور صادر نمی‌شود. اما گردشگران جای آن معدن را خالی کردند.»

افشین عسگری نیز می‌گوید: «یک محدوده ۶۰۰ متری خاک سیاه در هرمز وجود داشت که الان هیچ نشانی از آن وجود ندارد. کاملاً آن را جمع کردند و بردند.»

به گفته او گردشگران جزیره به خاک به عنوان یک شیء تزئینی رنگی نگاه می‌کنند و هرکس می‌آید مقداری از آن را برمی‌دارد.

این کارشناس یک نکته دیگر را هم یادآوری می‌کند که کمتر مورد توجه است. او می‌گوید: «تردد این جمعیت بدون برداشت خاک هم سواحل را تحت تأثیر قرار می‌دهد.» ساحل محل زیست زیستمدان دریایی و ساحلی زیادی است که کمترین تأثیر حضور این همه گردشگر به سفت شدن خاک ساحل منجر می‌شود و زیستمدان از جمله لاک‌پشت‌ها را در زمان تخم‌ریزی با مشکل روبه‌رو می‌کند. این موضوع آنقدر جدی است که کارشناسان پیشنهاد داده‌اند

کارزاری برای حفاظت از موزه زنده طبیعت ایران

ذره‌ای از خاک هرمز را برداریم

جزیره هرمز، نگین سرخ بی‌نظیر خلیج فارس، با خاک‌های رنگین و طبیعت خارق‌العاده‌اش، یکی از گنجینه‌های ملی و میراث طبیعی ایران است. متأسفانه در سال‌های اخیر، جمع‌آوری خاک‌های رنگین این جزیره توسط گردشگران به عنوان یادگاری، آسیب‌های جبران‌ناپذیری به بافت ساحل نقره‌ای و اکوسیستم منحصربه‌فرد آن وارد کرده است. به علاوه، خاک ساحل نقره‌ای جزیره هرمز، تجدیدپذیر نیست، زیرا اکنون آتشفشانی در آنجا برای فعالیت وجود ندارد و به فرض فعال بودن آتشفشان، قرن‌ها طول می‌کشد تا چنین خاکی به‌وجود بیاید. برای مواجهه با همین آسیب کارزاری با هدف جلب حمایت دولت و

گردشگران خاک جزیره را به توبره کشیدند

متولی هرمز کیست؟

موتورهای سه چرخه است که در خانه هر هرمزی یکی از آنها پیدا می‌شود. ما حتی برای این حجم از گردشگر دستشویی تعبیه نکرده‌ایم، آب این همه گردشگران کجا باید سرویس بهداشتی برود؟ خرید تأمین آب و غذا نیز با مشکل روبه‌رو می‌شوند. باید یک ظرفیتی برای جزیره در نظر گرفت.»

هیچ کس مسئولیت جزیره را نمی‌پذیرد

عسگری به حضور کوتاه مدت بنیاد برکت زیرمجموعه ستاد اجرایی فرمان امام(ره) اشاره می‌کند و می‌گوید: «این ستاد اعلام کرد که ساماندهی جزیره را به عهده می‌گیرد. نقشه هم آورد و درخواست کرد اعتبارات را هم به این ستاد بدهند. قرار بود رنگ اطراف جزیره را احداث کند و خود ستاد هم هزینه و هم اعتبار تخصیص بدهد. آمدند ۷-۶ ماه کار کردند و بعد گفتند اعتبار نداریم و رفتند.»

عسگری می‌گوید: «جزیره یک مدت دست منطقه آزاد قشم بود. قرار بود منطقه آزاد ساماندهی را به عهده بگیرد. بعد از آن آمدند گفتند که هرمز زیرمجموعه فرمانداری بندرعباس است و جزیره فرمانداری هم دارد. محیط زیست هم آنجا فقط یک مرکز تحقیقات دارد. یعنی جزیره منطقه آزاد مدیریت محیط زیست نیست که محیط زیست بخواید در آن اعمال مدیریت کند.

فقط در یک بخش کوچک از جزیره یک مرکز تحقیقات وجود دارد که روی جعبیر(آهو)های جزیره متمرکز است. مثلاً جمع‌آوری سگ‌های ولگرد که آسیب‌زادی به جعبیها زد. محیط زیست نمی‌تواند در بحث گردشگری زیاد دخالت کند مگر این‌که آلودگی مشکوکی ببیند.» او البته خروج خاک‌های جزیره را بر عهده حوزه نظارتی محیط زیست می‌داند اما آب پاکی را روی دست همگان می‌ریزد و می‌گوید: «با این حجم از خروج خاک بعید می‌دانم محیط زیست کاری کرده باشد.»

زخم زباله

او یکی از مهم‌ترین زخم‌های حضور انبوه گردشگر را پسماندهای به‌جا مانده از این حضور می‌داند که گاهی تعداد حضور افراد به

یک میلیون نفر از ۱۵ اسفند تا ۱۵ فروردین می‌رسد و می‌گوید: «گردشگر از غذای حاضری استفاده می‌کند و دو برابر یک انسان معمولی زباله تولید می‌کند.» عسگری به وجود گسترده شیشه‌های نوشابه و بطری آب معدنی در یک محدوده از جزیره اشاره می‌کند و می‌گوید: «پیشنهاد دادیم که یک درصدی روی بلیت گردشگر ببرند تا صرف ساماندهی پسماندها شود. چون شهرداری جزیره می‌گوید من اعتباراتم محدود است و این اعتبار برای پسماند مردم جزیره است. وقتی سه میلیون جمعیت در یک محدوده یک ماهه وارد جزیره می‌شود، بنابراین حجم عظیمی از زباله نیز تولید می‌شود. پس هزینه دفع پسماند آن با کیست؟»

او با اظهار تأسف می‌گوید: «هیچ کس وارد موضوع پسماند نمی‌شود و جزیره پراز زباله شده است.» عسگری می‌پرسد: «متولی مدیریت این حجم عظیم از گردشگر کیست؟ میراث فرهنگی، شهرداری، فرمانداری یا استانداری است؟ مثلاً ما در استانداری ساختار امور جزایر داریم که در حد معاون استاندار فعالیت می‌کند اما وظایف آنها مشخص نیست.» او هشدار می‌دهد: «اگر وضعیت به همین شکل بماند تا ۵ سال دیگر اثری از جزیره هرمز باقی نمی‌ماند.»

ترک فعل در جزیره

درویشی عضو شورای شهر، متولی اصلی جلوگیری از خروج خاک هرمز را منابع طبیعی می‌داند و می‌گوید: «ادارات دولتی در جزیره به صورت نمایندگی با حضور یک تا سه نفر اداره می‌شوند. مثلاً منابع طبیعی یک نیرو دارد و به رغم درخواست‌هایی که در سال‌های متمادی شده، نیرو نمی‌دهند. منابع طبیعی و محیط زیست هم که اصلاً در این ماجرا حضور ندارند و با بهانه اینکه ما نیرویی نداریم، خودشان را عقب کشیدند.»

او به قرار و مدارهای سال گذشته نیز تقبی می‌زند و می‌گوید: «سال قبل فرماندار سابق بندرعباس قول ایجاد گیت بازرسی در زمان خروج گردشگر را دادند اما متأسفانه این قول به سرانجام نرسید.»

عضو شورای جزیره متولی تأمین

هزینه گیت را اداره بنادر هرمزگان با همکاری منابع طبیعی و آبخیزداری هرمزگان و فرمانداری بندرعباس می‌داند و می‌گوید: «جزیره از پس تأمین هزینه ایجاد گیت بازرسی برنمی‌آید.» او به گیت بازرسی ورودی اسکله شهید حقانی بندرعباس نیز اشاره می‌کند و می‌گوید: «اما همین گیت بازرسی هم پیوسته کار نمی‌کند، زیرا آخرین شناور هرمز ۹ شب حرکت می‌کند که آن زمان گیت دایر نیست. بنابراین هرکس که بتوان داشته باشد می‌تواند هرچیزی می‌خواهد برود.» او تنها ارگان داخل جزیره که از گردشگر درآمد دارد را شهرداری اعلام مشخصی برای خرج کرد این جزیره هرمز را بسیار ضعیف توصیف می‌کند و می‌گوید: «جزیره هرمز یک منطقه شهری کوچکی دارد و ۹۰ درصد آن کوه است. همچنین از ۴۲ کیلومتر تقریباً ۴۰ کیلومتر کوه و خارج از شهر است.» به گفته درویشی، امکانات شهرداری در حد همین دو کیلومتر است و امکان ایجاد رنگ دور جزیره وجود ندارد. درویشی افزود: «درآمد شهرداری از حضور گردشگر به صورت متوسط ماهی یک میلیارد تومان است.» او معتقد است که اعتبارهای شهرداری برای تعمیر خرابی ماشین‌الات، جمع‌آوری پسماند، خرید آب به دلیل فقدان آب لوله‌کشی، تأمین آب برای سرویس‌های بهداشتی خارج از شهر، اورهال(تعمیر اساسی) کردن سرویس بهداشتی و… هم کفایت نمی‌کند. وی همچنین گفت: «شهرداری هزینه‌های عمرانی دیگری هم دارد. الان فضای سبز جزیره به دلیل نبود آب وضعیت بدی دارد. البته شهرداری به لحاظ قانونی وظیفه‌ای در قبال حفاظت از خاک‌های خارج از شهر ندارد اما به دلیل ترک فعل برخی از دستگاه‌ها مثل منابع طبیعی، محیط زیست، اداره بندر و… همه مسئولیت‌ها به گردن شهرداری افتاده است.»

او می‌پرسد: «مگر هرمز جزیره گردشگری نیست؟ چرا اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی هرمز فقط دو نفر نیرو دارد؟ متولی نظارت روی سایت‌های گردشگری کیست؟»

چه کمکی می‌توانید بکنید؟

-امضا و اشتراک‌گذاری این کارزار:
-ذره‌ای از خاک هرمز را برداریم»
-عدم برداشت حتی یک گرم خاک از جزیره و تذکر به دیگران.
-عکاسی و مستندسازی تخریب‌ها و گزارش به سازمان‌های مرتبط.
-حای کمپین‌های آگاهی بخشی در شبکه‌های اجتماعی باشید.

پیام پایانی

هرمز تنها یک جزیره نیست؛ موزه زنده طبیعت ایران است! بایباید با هم از این ثروت ملی محافظت کنیم تا نسل‌های بعدی نیز بتوانند زیبایی آن را ببینند.